

Valtioneuvoston yhteinen maakuntien digitalisoinnin ohjaustoiminto

- Valtiovarainministeriö/ hallintopolitiikka
- Sosiaali- ja terveysministeriö / ohjausosasto / Diti-yksikkö

28.11.2017

SoteDigi –yhtiön toimiohje

SoteDigi -yhtiöön sovelletaan osakeyhtiölakia sekä valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annettua lakia sekä lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakia ja maakuntalakia niiden tultua voimaan. SoteDigi -yhtiö on laissa säädettyä erityistehtävää hoitava yhtiö, jonka toiminnasta on tarkoitus säätää sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä 28.6.2017 Maakuntien tietojärjestelmien ohjauksesta, hallinnoinnista ja kehittämisestä (jäljempänä Maakuntadigi -periaatepäätös) valtioneuvosto on määrännyt SoteDigi -yhtiön toiminnan perusteista ja tarkoituksesta. Maakuntadigi -periaatepäätöksen mukaisesti SoteDigi -yhtiö vastaa kansallisesti kehitettäviin sosiaali- ja terveydenhuollon uusiin digitaalisiin ratkaisuihin liittyvien hankkeiden ja hankintojen toteuttamisesta ja niitä tukevasta kehittämisestä yhtenäispolitiikan ja maakuntien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisarkkitehtuurin puitteissa valtioneuvoston toimeksiannosta tai valtioneuvoston tai maakuntien tilauksesta.

Valtioneuvoston toimeksiannot sekä yhtiön ohjaus valmistellaan valtioneuvoston Maakuntadigi -periaatepäätöksen mukaisesti valtiovarainministeriöön koottavassa valtioneuvoston yhteisessä maakuntien digitalisoinnin ohjaustoiminnossa, ohjaustoiminnossa, joka toimii valmistelussa yhteistyössä maakuntien kanssa.

Tällä toimiohjeella määrätään tarkemmin yhtiön toiminnasta ja sen päätöksenteon perusteista.

1. Valtion ja maakuntien yhteinen yhtiömuotoinen omistaminen

Valtioneuvoston 13.5.2016 hyväksymän Valtion omistajapolitiikkaa koskevan periaatepäätöksen mukaan valtio tavoittelee yhtiöomaisuutensa hoidossa mahdollisimman hyvää taloudellista ja yhteiskunnallista kokonaistulosta. Taloudellinen tulos muodostuu yhtiöiden arvon pitkäjänteisestä kehityksestä sekä voitonjaosta.

Yhteiskunnallinen kokonaistulos muodostuu jäljempänä kuvattujen yhteiskunnallisten tavoitteiden sekä yhtiölle laissa ja toimiohjeessa osoitetun erityistehtävän ja strategisen intressin mahdollisimman kustannusvaikuttavasta ja kustannustehokkaasta saavuttamisesta.

SoteDigi -yhtiö on valtioneuvoston 28.6.2017 Maakuntadigi -periaatepäätöksessä linjatulla tavalla maakuntien ja niiden järjestämisvastuulla olevan sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisoinnin sekä tietojen ja tietojärjestelmien integraation sekä tiedolla johtamisen toteuttamisen väline.

Valtio sekä jatkossa maakunnat ja valtio noudattavat omistajaohjauksessaan osakeyhtiölain mukaista tehtävien ja vastuiden jakoa yhtiön toimielinten ja omistajien välillä. Lisäksi yhtiön toimintaan sovelletaan hyvää hallintotapaa (Corporate Governance) perustuen kulloinkin voimassaoleviin valtionyhtiöiden hyvän hallintotavan suositukseen sekä omistajaohjausta koskevia ohjeita ja periaatepäätöksiä.

2. Omistajan ja omistuksen kehittämisen lähtökohdat

Lähtökohtana SoteDigi -yhtiön omistamiselle on tarve sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta parantaville sekä tiedon ja tietojärjestelmien integraation turvaaville uusille digitaalisille ratkaisuille. Näitä voidaan tehokkaimmin toteuttaa kokoamalla kansallista kehittämistyötä tulevien maakuntien ja valtion yhteisesti omistamaan yhtiöön.

Kansallisella sosiaali- ja terveydenhuollon uusien digitaalisten ratkaisujen kehittämällä edistetään sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvun hidastumista. Samoin sillä tuetaan asiakastasolla toteutuvaa palveluintegraatiota.

Sosiaali- ja terveystalouden käyttäjien näkökulmasta SoteDigi -yhtiön tavoitteena on maakuntien sote-toiminnan digitalisoitumisen mahdollistaminen, ja teknologisen ekosysteemin tarjoaminen siten, että asiakkaille on tarjolla parempia palveluja, tasavertaisesti koko Suomen alueella. SoteDigi Oy kautta voidaan jatkokehittää käynnissä olevien toimintamalleja uudistavien sote-toimialan kärkihankkeiden tuotoksia kansallisesti. Yhtiön kehityspanokset on tarkoitus kohdentaa parhainta kustannus/hyötyä tuottaviin osiin siten, että sote -kustannusten kasvun hillitseminen saadaan toteutettua.

Valtio omistaa alkuun SoteDigi -yhtiön kokonaan. Tarkoitus on siirtää yhtiön osakkeiden enemmistö perustettaville maakunnille.

Tavoitteena on, että maakunnista tulee yhtiön omistajia viimeistään vuoden 2019 aikana. Valtio säilyttää itsellään vähintään 33,4 % kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Tarkoitus on, että maakuntien osakeomistus jakautuu maakuntalain mukaisesti maakuntien asukasluvun mukaisessa suhteessa. Maakuntien kanssa tehtävillä osakas- ja muilla sopimuksilla varmistetaan, että kukaan osakkaista ei voi luovuttaa osakkeitaan kolmannelle taholle muuta kuin kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella.

Vuoden 2018 aikana selvitetään, onko sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisen ja siinä tehtävän yhteistyön sekä julkisten toimijoiden sidosyksikköaseman (in house –aseman) kannalta perusteltua, että myös Kela olisi yhtiössä omistajana.

Valtiolle turvataan em. omistusosuudella ja osakassopimuksin veto-oikeus yhtiöjärjestyksen muuttamiseen, omistusosuuksien muuttamisen, yhtiön vieraan pääoman enimmäismäärän, osakkeiden luovuttamisen sekä yhtiön sulautumisen, jakautumisen sekä selvitystilaan asettamisen suhteen. Lisäksi osakassopimukseen sisällytetään valtion yksipuolisiin oikeuksiin se, että SoteDigi-yhtiössä tärkeimpien hankkeiden ja hankintojen toteuttaminen ja niitä tukeva kehittäminen tapahtuvat yhtenäispolitiikan puitteissa valtioneuvoston toimeksiannosta tai valtioneuvoston tai maakuntien tilauksesta.

3. SoteDigi -yhtiön erityistehtävä ja toimiala

SoteDigi -yhtiön toimialana ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ja sen tietointegraation ja tiedolla johtamisen ja analytiikan uusien digitaalisten ratkaisujen kehittäminen, ja käyttöönottopalvelut, sekä vastuu käyttöön otettujen ratkaisujen vaativimmasta ylimmän tason käytön tuesta.

Yhtiöllä on uutta luova, innovatiivisuutta edistävä kehitystehtävä. Yhtiö hyödyntää soveltuvin osin uusia, nousevia teknologioita, joita tätä kirjoitettaessa ovat mm. mas-sadata (big data), keinoäly ja robotiikka.

Yhtiön toiminta-ajatuksena on kehittää ja hankkia sosiaali- ja terveydenhuollon digitaalisen ratkaisuja ja uusia palvelutapoja. Niillä mahdollistetaan kustannusvaikuttavat ja kustannustehokkaat, laadukkaat ja asiakasystävälliset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä eri tietojärjestelmien ja laitteiden ja niissä olevan tiedon tietointegraatio palvelutoiminnassa ja sen johtamisessa hyödynnettäväksi, ja tähän liittyvät yhteentoimivuutta edistävät ratkaisut ja palvelut. Ratkaisuja haetaan osa-alueille, joilla näitä voidaan hyödyntää, erityisesti kotona tapahtuvissa palveluissa ja hoidoissa.

SoteDigi -yhtiö on laissa säädettävää erityistehtävää toteuttava erityistehtävayhtiö, joka tavoittelee ensisijaisesti yhteiskunnallista tulosta. Omistamisen strateginen intressi on sosiaali- ja terveydenhuollon digitaalisen infrastruktuurin kustannustehokas ja kustannusvaikuttava kehittäminen sekä tietojen ja tietojärjestelmien integraation ja yhteentoimivuuden ja tiedolla johtamisen varmistaminen kansallisesti.

SoteDigi -yhtiö toimii tiiviissä yhteistyössä maakuntien tieto- ja viestintätekni- sen palvelukeskus Vimana Oy:n kanssa. Vimana välittää SoteDigi -yhtiön palveluita maakun- nille ja muille yhtiön palveluiden käyttöön oikeutetuille. Tämä sisältää palvelujen välit- tämisen myös yksityisille sote-palvelujen tuottajille niiden toimiessa julkisin varoin rahoitettujen sote -palvelujen tuottajina. SoteDigi -yhtiötä ja Vimana Oy:tä ohjataan ja kehitetään omistajaohjauksessa ja strategisessa ohjauksessa yhtenä julkisen hal- linnon konsernipalvelukokonaisuutena. SoteDigi -yhtiö ei toimi markkinoilla vaan on maakuntien sekä valtion ja sen osana mahdollisesti Kelan osalta hankintalainsäädän- nön mukainen sidosyksikkö (in house -yhtiö). SoteDigi -yhtiö perustaa tarpeen mu- kaan tytäryhtiöitä, esimerkiksi sen toiminnassa syntyneiden innovaatioiden ja kehit- tämistulosten hyödyntämiseksi ja siirtämiseksi markkinoille (ns. Spin off -yhtiöitä) ja omistaa niitä alkuvaiheen ajan. Yhtiö voi käyttää spin off -toiminnan tulokset perus- tehtävänsä rahoittamiseen.

4. Yleiset yhteiskunnalliset tulostavoitteet

Yhtiö tavoittelee kehittämishankkeissaan mahdollisimman korkeaa hyöty- /kustannussuhdetta hankkeiden tuotosten elinkaaren ajalla mitattuna. Yhtiön toimi- alan yleisinä yhteiskunnallisina tulostavoitteina ovat:

- Edistää mahdollisimman laajasti sitä, että sosiaali- ja terveydenhuollossa voi- daan vuoden 2029 loppuun mennessä saavuttaa nykyiseen kehitysuraan näh- den 3 miljardin euron suuruinen menojen kasvun hidastuminen vuotuisten jul- kisten sote -menojen määrällä mitattuna.
- Saavuttaa maakuntien toiminnan kautta uusien palveluiden ja toimintamallien avulla vuoden 2025 loppuun mennessä noin 1 miljardin euron kumulatiivinen

säästö sote -kustannuksissa yhteiskunnallisena hyötynä ja vuoden 2029 loppuun mennessä noin 2 miljardin euron kumulatiivinen kustannussäästö.

- Saavuttaa maakuntien toiminnan kautta vuonna 2025 vuosittaisella tasolla yli 200 miljoonan euron yhteiskunnallinen hyöty-/kustannussuhde digiratkaisujen mahdollistaman sote-menojen kustannustason alenemisen muodossa.

Yhtiön toimialueen edellistä täydentävät yhteiskunnalliset tavoitteet ovat:

- 1 Asiakkaille/potilaille paremmat palvelut, asiakkaiden pärjääminen paranee
- 2 Ensisijaisesti soveltuvin osin digitaalisia terveyden, hyvinvoinnin ja sosiaalihuollon palveluita
- 3 Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan tuottavuus ja kustannustehokkuus paranevat
- 4 Kansallisten kehityshankkeiden hallinta tehostuu ja sote-toimialan kokonaisarkkitehtuuri yhtenäistyy
- 5 Uusien ja innovatiivisten digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen sote-toimialalla edistyy ja syntyy uutta kasvuliiketoimintaa
- 6 Tietovarantojen ja tietojen hyödyntäminen edistää tutkimusta, tuotekehitystä ja uutta kasvuliiketoimintaa

SoteDigi -yhtiön tulee pyrkiä kehittämillään ja toteuttamillaan ratkaisuilla mahdollistamaan sellaisia toimintamallien uudistuksia, että näiden tavoitteiden saavuttaminen on mahdollista. Yhtiön tulee myös pyrkiä näiden tavoitteiden mukaisesti mahdollisimman kustannustehokkaaseen toimintaan. Yhtiön hankkeiden ja kehitystoiminnan tavoitteena on osaltaan huolehtia tavoitteen 4 toteutumisesta mahdollisimman hyvin.

5. Taloudelliset tavoitteet

SoteDigi -yhtiö rahoittaa investointinsa ottamallaan lainoilla ja tulo-rahoituksella. Tavoitteena on, että yhtiön omavaraisuusasteen on vähintään 30%, yhtiön pitkäjänteisen toiminnan turvaamiseksi. Perustellusti ja tilapäisesti omavaraisuusaste voi pudota alimmillaan 25 %:iin. Yhtiön vieraan pääoman määrä ei saa ylittää valtio-omistajan vuosittain asettamaa enimmäismäärää.

Yhtiön toiminnan pitkäaikainen tuottotavoite vastaa keskimääräistä kolmen (3) vuoden valtionvelan korkoa. Tuottoa ei edellytetä ennen vuotta 2019 päättyvää tilikautta.

6. Yhtiön ohjaus ja raportointi

Valtioneuvosto ja sen yhteinen maakuntien digitalisoinnin ohjaustoiminto linjaavat tärkeimmät SoteDigi -yhtiön kansalliset kehittämishankkeet. Kehittämishankkeiden tulee olla sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisarkkitehtuurin mukaisia.

SoteDigi -yhtiö raportoi valtio-omistajalle neljännesvuosittain osavuositaisesta toiminnastaan, tuloksestaan ja rahoituksestaan. SoteDigi -yhtiö tuottaa ja luovuttaa tavanomaisen taloudellisen raportoinnin lisäksi raportin yhteiskunnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä liiketoimintasuunnitelman toteutumisesta sekä tärkeimpien kehittämishankkeiden etenemisestä ja kustannushyödyistä.

SoteDigi -yhtiö raportoi kattavasti yhteiskuntavastuustaan ja palkitsemisesta valtion omistajapolitiikkaa koskevan periaatepäätöksen mukaisesti.

7. Yhtiön hallituksen ensimmäiset tehtävät ja yhtiön organisaatio

SoteDigi -yhtiön hallituksen ensimmäiset tehtävät ovat:

- 1) Rekrytoi toimitusjohtajan.
- 2) Vaikuttaa yhtenäispolitiikan valmisteluun.
- 3) Arvioi erityisesti seuraavien hankekokonaisuuksien jatkamisen yhtiön liiketoiminnallisten periaatteiden mukaisesti:
 - a. Maakuntien yhteisen integraatioalustahankkeen esisuunnittelu.
 - b. Sote-järjestäjän työvälineitä kehittävän hankkeen esisuunnittelu.
 - c. ODA- ja Virtuaalisairaala -hankkeiden tehtävien jatkamista yhtiössä suunnitteleva hanke.
 - d. Käynnistää muita, yleisten yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamista mahdollisimman hyvin palvelevia kehityshankkeita sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisarkkitehtuurin pohjalta.
- 4) Valmistelee yhtiön strategian, liiketoimintasuunnitelman ja rahoitussuunnitelman vuosille 2018 - 2023 ja esittelee suunnitelmat ohjaustoiminnolle.
- 5) Käy läpi Vimana Oy:n kanssa työnjaon ja tekee SoteDigi -yhtiön toimintamallia koskevan ehdotuksen ohjaustoiminnolle.
- 6) Käynnistää yhtiön käytännön toiminnan hallinnollisten asioiden järjestämisen.

Yhtiön tulee nopeasti luoda kyvykkyys ja yhteistyösuhteet toteuttaa mittavia digitaalisia kehittämishankkeita.

Alkuvaiheen tärkeimpänä ja ensisijaisena kansallisena kehittämishankkeena on sote-tietojärjestelmien integraatioalustan toteuttaminen ja siihen liittyvien palveluiden järjestäminen mahdollisimman hyvän tietointegraation mahdollistamiseksi. Tiedon integraatioon liittyvien ratkaisujen tulee perustua sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisarkkitehtuuriin ja hyödyntää mahdollisuuksien mukaan olemassa olevaa kansallista infrastruktuuria ja kansallisia tietojärjestelmäpalveluja (Kanta-palvelut).

Yhtiön tulee organisoida asiakasneuvottelukunta ja käynnistää sen toiminta alkuvuoden 2018 aikana. Asiakasneuvottelukunnan tarkoituksena on osaltaan varmistaa

maakunta-asiakkaiden osallistuminen ja sitoutuminen yhteisiin kehittämishankkeisiin ja järjestää yhteistyö, joka mahdollistaa sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan ja palvelu- ja johtamisprosessien ja käytäntöjen muutokset uusien teknologisten ratkaisujen mahdollisuuksia hyödyntäviksi.

Liitteenä on suuntaa-antava tavoiteaikataulu toiminnan käynnistämiseksi.

Liite:

SoteDigi Oy:n rakentamisen eteneminen

- SoteDigi Oy:n hallitus nimitetty 10/2017, tehty
- SoteDigi Oy:n omistajaohjaus siirretty VM:ön 11/2017, tehty
- SoteDigi Oy:n toimiohje talpolissa 11/2017
- Keskustelu Virtuaalisairaala- ja ODA-hankkeiden tehtävien jatkamisesta SoteDigi Oy:ssä 07/2017-11/2017; STM, VM, SoteDigi, VS ja ODA –yhteinen hanke käynnistetty 11-12/2017
- Keskustelu UNA-hankkeen tehtävien jatkamisesta SoteDigi Oy:ssä 07/2017-3/2018
- Integraatioalustaselvitys 06-12/2017, suunnitteluhanke käynnistetty SoteDigissä 1/2018
- SoteDigi Oy:n toimitusjohtaja rekrytoitu 12/2017
- Sairaanhoidopiirien ja SoteDigi Oy:n yhteinen kehittämisen ohjausryhmä organisoitu 1/2018
- SoteDigi Oy:n asiakasneuvottelukunta asetettu 1-3/2018
- SoteDigi Oy on saavuttanut operatiivisen toimintakyvyn 1-6/2018
- SoteDigi Oy:n hallitus laajennettu 1-3/2018
- Valtioneuvoston päätös SoteDigi yhtiön ensimmäisistä kehityshankkeista 2-4/2018, Integraatioalustan ja muiden ensimmäisten hankkeiden esiselvitykset perustana
- SoteDigi Oy:tä koskevat säädöstarkistukset osana muuta maakunta- ja sotelainsäädäntöä Eduskuntaan viimeistään 3/2018
- ODA- hanketoimisto SoteDigi Oy:ssä 6-7/2018
- Virtuaalisairaala- ja ODA-sopimukset siirretty SoteDigi Oy:ön 10-11/2018
- Virtuaalisairaala-hanketoimisto SoteDigi Oy:ssä 11/2018
- Maakunnat SoteDigi Oy:n omistajina viimeistään 3/2019¹
- Ensimmäisten SoteDigi Oy:n kehittämien palveluiden käyttöönotto maakunnissa 12/2019-3/2020

¹ Maakuntien tuleminen omistajiksi 6/2018 alkaen voi olla mahdollista mikäli lainsäädäntö antaa tähän mahdollisuudet. Nykyisen HE perusteella maakuntien väliaikaishallinto voi tehdä maakuntia sitovia sopimuksia vain määräaikaisesti voimassa oleviksi.